

SCHRIJVEN BIJ ALLE VAKKEN

Lieke Holdinga

Conferentie Taalgericht de vakken in
11 oktober 2024, Utrecht

1

Introductie

- Kennismaking
- Met wie zitten we hier?
- Wat hoop je uit deze workshop te halen?

www.uva.nl/profiel/c.c.holdinga

Lieke Holdinga

2

Schrijfoopdrachten

Voor je op tafel vind je vier schrijfoopdrachten over verschillende vakken.

- Hoeveel tekst levert elke schrijfoopdracht op?
- Wat is het nut van het schrijven bij deze opdrachten; waarom zou de docent de leerlingen willen laten schrijven?
- Kies één taak uit.
- Welke verbeteringen zou je kunnen aanbrengen in deze opdracht?

3

Redenen om te schrijven

Nederlands

- Algemene schrijfvaardigheid
- Leren communiceren
- Leren schrijven in verschillende genres

Andere vakken

- Laten zien wat je weet
- Leren gedachten formuleren
- Leren schrijven in verschillende disciplines
- Ontwikkelen van gedachten

4

De rol van taal bij andere vakken

- Vakken gaan in eerste instantie over kennis, begrip en vakspecifiek leren redeneren
- Van ondergeschikt belang: het *communiceren* daarvan
- Maar een volledig taalvaardige leerling, kan zich uitdrukken volgens de normen van elk vakgebied

Toenemende specialisatie van taalvaardigheidsonwikkeling (Shanahan & Shanahan, 2008, p. 44)

5

Wat is er dan van belang in de verschillende vakken?

6

Voorbeeld: schrijven bij geschiedenis

Vakspecifieke elementen in het vak geschiedenis:

- Op basis van *historische bronnen*
- Focus op 'sourcing': beoordelen van bronnen op betrouwbaarheid / representativiteit
- Betrekken van historische bronnen als ondersteuning voor argumentatie
- Contextualiseren
- Type redenering: veranderingen, verklaringen, ...
- Genres

Aan die discipline-specificiteit kan niet voorbij worden gegaan (Carter, 2007)

7

Table 2. Key history genres: overall purposes and structure.

Genre family	Genre	Overall purpose	Structure (stages)
Recording	Autobiographical recount	to retell the events of your own life	Orientation; Record of events (Description)
	Biographical recount	to retell the events of a person's life	Orientation; Record of events (Evaluation of person)
Explaining	Historical account	to retell events in the past to account for why events happened in a particular sequence	Background; Record of events (Deduction) Background; Account of events (Deduction)
	Factorial explanation	to explain the reasons or factors that contribute to a particular outcome	Outcome; Factors; Reinforcement of factors
Arguing	Consequential explanation	to explain the effects or consequences of a situation	Input; Consequences; Reinforcement of consequences
	Exposition	to put forward a point of view or argument	Background; Thesis; Arguments; Reinforcement of thesis
Challenge	Discussion	to argue the case for two or more points of view about an issue	Background; Issues; Arguments/perspectives; position
	Challenge	to argue against a view	Background; Position challenged; Arguments; Anti-thesis

Genres bij geschiedenis (Coffin, 2006)

8

Hoe kun je vakcollega's (VO) helpen om schrijfonderwijs vorm te geven?

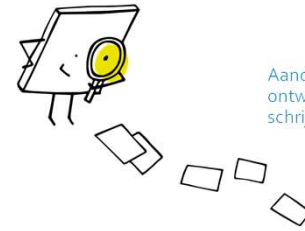
We willen dat **alle docenten** inspelen op de taalvereisten binnen hun vak:

- Ze geven schrijftaken die aansluiten bij de leerdoelen
- Ze begeleiden leerlingen bij (de vakspecifieke kant van) lezen en schrijven

Docenten hebben nodig:

1. Bewustwording van soorten schrijftaken
2. Handvatten voor schrijfdidactiek

9

Aandachtspunt 1: ontwerpen van schrijftaken

10

Waarom zouden vakdocenten hun leerlingen überhaupt laten schrijven?

Schrijven is denken!

- Schrijven bevordert kennis/begrip van vakinhoud (Graham et al., 2020)
 - Schrijven bevordert lezen en andersom (Graham & Hebert, 2010)
- (maar... wel afhankelijk van het soort taak)

11

Schrijvend leren bij geschiedenis

Taakeffectstudies (Voss & Wiley, 1997; Van Drie et al., 2006; Newell & Winograd, 1995) wijzen uit:

- Leereffecten zijn het grootst bij een argumentatieve taak

Voorbeeld: Van Drie et al. (2006) vergeleken twee soorten opdrachten:

- Hoe kun je de veranderingen in het gedrag van jongeren in de jaren zestig verklaren? → verklarende vraag
- Waren de veranderingen in het gedrag van jongeren in de jaren zestig revolutionair? → evaluatieve vraag

14

Schrijfleertaken

Schrijven als leeractiviteit

Ontwerpprincipes:

1. De taak is evaluatief van aard
2. De taak bevat bronnen
3. De taak is open, stuurt niet te veel
4. De taak vervangt andere leeractiviteiten over hetzelfde onderwerp
5. De taak is kort

15

Voorbeeld

Opdracht 3 BETROUWBAARHEID EN REPRESENTATIVITEIT VAN BRONNEN

Gebruik bron 19 en 20.

- a. In bron 19 een betrouwbare bron voor het onderhoud tussen Lord Macartney en de Chinese keizer? Licht je antwoord toe.
- b. In bron 20 een betrouwbare bron voor het onderhoud tussen Lord Macartney en de Chinese keizer? Licht je antwoord toe.
- c. Omschrijf in eigen woorden de bedoeling van de makers van deze bronnen. Zoek een opmerking(ën), verpicht in de afbeeldingen om je standpunt toe te lichten.
- d. Stelling: De ontmoeting tussen Lord Macartney en keizer Qianlong was een sleutelmoment in de Chinees-westerse betrekkingen. Beargumenteer de juistheid van deze stelling aan de hand van deze bronnen.

Zou de vraag nu vaak gesteld worden?

De eerste ontmoeting van Macartney met de Chinese keizer Qianlong. De jongen rechts is de eilergje George Staunton die indruk maakte bij de keizer omdat hij Chinees sprak. Getekend in 1793 door William Alexander, lid van het gezantschap.

Ontvangst van Lord Macartney en zijn gevolg aan het Hof van Peking. James Gillray (1792)

16

Zo kan het ook

De ontmoeting tussen Lord Macartney en keizer Qianlong was een sleutelmoment in de Chinees-westerse betrekkingen. Welke afbeelding geeft dit sleutelmoment het beste weer?

De eerste ontmoeting van Macartney met de Chinese keizer Qianlong. De jongen rechts is de eilergje George Staunton die indruk maakte bij de keizer omdat hij Chinees sprak. Getekend in 1793 door William Alexander, lid van het gezantschap.

Ontvangst van Lord Macartney en zijn gevolg aan het Hof van Peking. James Gillray (1792)

17

Schrijftaken

- Docenten ontwerpen in ons onderzoek eigen 'denktaken' (lees-schrijftaken) op basis van de ontwerpprincipes
- https://padlet.com/L_holdinga/fgnd6vo6fgabsgn

18

Aandachtspunt 2: begeleiden van schrijven

19

Hoe leer je leerlingen het 'hoe'

Via Self-Regulated Strategy Development (SRSD) (Harris & Graham, 2017)

Zes stappen:

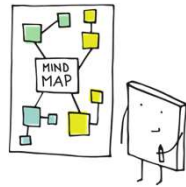
- Fase 1 – ontwikkel en activeer voorkennis
- Fase 2 – bespreek het met je leerlingen
- Fase 3 – doe het voor
- Fase 4 – zorg ervoor dat het onthouden wordt
- Fase 5 – begeleidde oefening
- Fase 6 – onafhankelijke oefening

20

Hulpmiddelen voor schrijfdidactiek

- Strategie-instructie is een bewezen effectief middel om schrijfvaardigheid te bevorderen → opknippen van proces
- Maar... wat is de strategie?

21

Leeractiviteiten

23

Video met 'modeling peers'

A screenshot of a video showing a student working on a laptop. The video is divided into three sections: a colorful striped background with the text 'Hoe beantwoord je 'in hoeverre'-vragen bij geschiedenis?', an orange background with a flowchart and the text 'Denken Stap 5: Kom tot een antwoord', and a white background with the text 'Maak een tekstplan op basis van aantekeningen'.

24

Geschiedenis

<https://www.youtube.com/watch?v=KCDFpWNT5AM>

Filosofie

https://www.youtube.com/watch?v=flttg_6FcFY

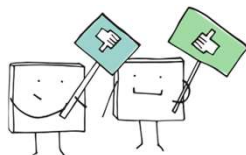
25

Handreiking voor feedbacklessen

Docenten kregen een handreiking voor het bespreken van teksten

Bijvoorbeeld:

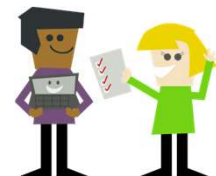
- Een tekstschaal laten maken mbv 3-5 voorbeeldteksten
- Een sterke en zwakkere tekst klassikaal bespreken

26

Afronding

- Hoe zou je vakcollega's kunnen helpen met het ontwerpen van goede schrijftaken?
- Maak een checklist voor goede taken

28

- Baaijen, V. M., & Galbraith, D. (2018) Discovery through writing: Relationships with writing processes and text quality. *Cognition and Instruction*, 36(3), 199-223. <https://doi.org/10.1080/07370008.2018.1456431>
- Carter, M. (2007). Ways of knowing, doing, and writing in the disciplines. *College Composition and Communication*, 58(3), 385-418. <https://www.jstor.org/stable/20495952>
- Coffey, C. (2006). Learning the language of school history: the role of linguistics in mapping the writing demands of the secondary school curriculum. *Journal of Curriculum Studies*, 38(4), 413-429.
- Graham, S., Kihara, S. A., & MacKay, M. (2020). The effects of writing on learning in science, social studies, and mathematics: A meta-analysis. *Review of Educational Research*, 90(1), 179-226. <https://doi.org/10.31010/94654320914744>
- Graham, S., & Hebert, M. (2020). Writing to read: Evidence for how writing can improve reading. A report from Carnegie Corporation of New York.
- Harris, K. R., & Graham, S. (2017). Self-regulated strategy development: Theoretical bases, critical instructional elements, and future research. In R. Fidalgo, K. R. Harris & M. Braaksma (Eds.), *Design principles for teaching effective writing: Theoretical and empirical grounded principles* (pp. 119-151). Brill.
- Holdinga, L., Janssen, T., Van Drie, J., & Rijlaarsdam, G. (2022). Het nut van opschrijven: de functies van schriftteken bij geschiedenis en filosofie nader beschouwd. *Dimensies*, 4.
- Holdinga, L., Janssen, T., & Rijlaarsdam, G. (2021). The relationship between students' writing process, text quality, and thought process quality in 11th-grade history and philosophy assignments. *Written Communication*, 38(4), 544-586.
- Klein, P. D. (1999). Reopening inquiry into cognitive processes in writing-to-learn. *Educational Psychology Review*, 11(3), 203-270. <https://doi.org/10.1023/A:1021913217147>
- Monte-Sano, C., & Allen, A. (2018). Historical argument writing: the role of interpretive work, argument type, and classroom instruction. *Reading and Writing*, 31(6), 1373-1410. <https://doi.org/10.1007/s11145-018-9891-0>
- Newell, G. E. & Winograd, P. (1993). Writing about and learning from history texts: The effects of task and academic ability. *Research in the Teaching of English*, 19(1), 133-163.
- Van Drie, J., Van Boxtel, C., & Van der Linden, J. L. (2006). Historical reasoning in a computer-supported collaborative learning environment. In A. M. O'Donnell, C. E. Hmelo, & G. Erkens, (Eds.), *Collaborative Learning, Reasoning and Technology* (pp. 265-296). Mahwah, NJ: Lawrence Erlbaum Associates.
- Voss, J. F., & Wiley, J. (1997). Developing understanding while writing essays in history. *International Journal of Educational Research*, 27, 255-265. [https://doi.org/10.1016/S0883-0355\(97\)89733-9](https://doi.org/10.1016/S0883-0355(97)89733-9)

Referenties